

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Πού είναι το παπί;»

Συγγραφή: ΤΟΚΜΑΚΙΔΟΥ ΕΛΠΙΔΑ

Εφαρμογή: ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας πρωτοβάθμιας:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Πού είναι το παπί;

Εφαρμογή σεναρίου

Χρυσούλα Καραγιάννη

Δημιουργία σεναρίου

Ελπίδα Τοκμακίδου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Α΄ Δημοτικού

Χρονολογία

Από 2-10-2014 έως 3-10-2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

Σχολικό εγχειρίδιο *Γλώσσα Α΄ Δημοτικού*, ενότητα 1: «ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ Ο ΑΡΗΣ;»
(Βιβλίο Μαθητή σσ. 9-20, Τετράδιο Εργασιών, σσ. 8-15).

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 4+ διδακτικές ώρες.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας ή εργαστήριο Πληροφορικής

II. Εικονικός χώρος

Χρήση του διαδικτύου και διαφόρων ιστοσελίδων ως πηγές πληροφοριών και εικόνων αλλά και του ιστολόγιου της τάξης ή της ιστοσελίδας του σχολείου για την ανάρτηση και δημοσιοποίηση των κειμένων που θα επεξεργαστούν οι ομάδες της τάξης.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Η εφαρμογή του σεναρίου αντιστοιχεί -χρονικά- στο διάστημα προσαρμογής των μικρών μαθητών/-τριών της Α΄ Τάξης στη νέα σχολική τους πραγματικότητα. Σε αυτή τη χρονική περίοδο η ανίχνευση των προηγούμενων γνώσεων των μαθητών/τριών αλλά και του επιπέδου γραμματισμού κάθε παιδιού (όσον αφορά τη γλώσσα αλλά και τη χρήση των ΤΠΕ) αποτελεί μια από τις πρώτες προτεραιότητες.

Αν και οι δραστηριότητες του σεναρίου σχεδιάστηκαν για παιδιά με χαμηλό επίπεδο εξοικείωσης από την εργασία σε ομάδες, μια ακόμη προϋπόθεση για την εφαρμογή τους είναι η υιοθέτηση της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας. Ο χωρισμός της τάξης και η δημιουργία ομάδων (δύο ή τεσσάρων μελών) τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή μπορεί να γίνει με «τυχαία» επιλογή ή να ακολουθήσει παιχνίδια αυτοπαρουσίασης και γνωριμίας αλλά και την εφαρμογή ενός κοινωνιογράμματος,¹ ώστε να ληφθούν υπόψη και οι επιλογές των ίδιων των μαθητών/-τριών.

¹ Με τον τρόπο αυτό ο/η εκπαιδευτικός θα έχει μια εικόνα της δυναμικής της συγκεκριμένης τάξης (ποια είναι τα παιδιά που έχουν τις περισσότερες επιλογές, ποια τις λιγότερες, ποια παιδιά είναι απομονωμένα, ποια είναι δημοφιλή...). Η σχετική προετοιμασία μπορεί να γίνει από τα πρώτα μαθήματα στο μάθημα της Γλώσσας ή της Μελέτης, όπου τίθενται σε διάλογο οι κανόνες/ το συμβόλαιο αλλά και ο γενικότερος προγραμματισμός της τάξης. Αφορμή μπορεί να δοθεί με τη διανομή μιας εικόνας ενός [σχολικού λεωφορείου](#) όπου τα παιδιά θα κληθούν να ζωγραφίσουν στην

Η φύση των δραστηριοτήτων προϋποθέτει την κατ' αρχήν προετοιμασία του εκπαιδευτικού για την οργάνωση της τάξης και τη χρήση των Η/Υ (αποθήκευση συνοδευτικού υλικού στους Η/Υ των ομάδων και ο έλεγχος των συνδέσεων που προτείνονται προς αξιοποίηση). Προβλέπεται η ύπαρξη ενός βιντεοπροβολέα για τη συζήτηση στην ολομέλεια και ένας Η/Υ για κάθε μια ομάδα, αν και μπορεί να λειτουργήσει και με την ύπαρξη ενός Η/Υ στην τάξη, όπου οι ομάδες θα εργάζονται σε διαφορετικό χρόνο.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Ελπίδα Τοκμακίδου, «Πού είναι το παπί», Α΄ Δημοτικού

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι δραστηριότητες που προτείνονται στο συγκεκριμένο σενάριο σχετίζονται άμεσα με τα περιεχόμενα της 1ης ενότητας του σχολικού εγχειρίδιου (αναφορά σε αντικείμενα που συναντώνται σε μια παραλία, δημιουργία μιας ιστορίας που διαδραματίζεται στο συγκεκριμένο χώρο, σύνδεση εικόνων και λέξεων, ανάγνωση των διαφορετικών επεισοδίων μιας ιστορίας, ανάλυση και σύνθεση βασικών λέξεων)

πρώτη θέση τον εαυτό τους –ως οδηγό– αλλά και τρεις ακόμη συμμαθητές/-τριές τους για να «ταξιδέψουν» μαζί τους. Οι συγκεκριμένες καταγραφές αξιοποιούνται από τον/την εκπαιδευτικό κατά τη δημιουργία των πρώτων ομάδων της τάξης, με τρόπο ώστε παράλληλα με άλλα κριτήρια που θα τεθούν (επίπεδο ικανοτήτων των μαθητών/-τριών, φύλο, ενδιαφέροντα...) να μπορεί να λάβει υπόψη του/της τις προσωπικές τους επιθυμίες. Σε πρώτη φάση οι ομάδες μπορεί να λειτουργούν και ως υποομάδες (σε επίπεδο δυάδας).

και μπορούν να χρησιμοποιηθούν είτε συμπληρωματικά με όσα συναντώνται σε αυτό είτε ως εναλλακτικό διδακτικό υλικό.

Η βασική ιδέα του σεναρίου αφορά μια εναλλακτική ιστορία που θα μπορούσε να υφίσταται παράλληλα με αυτή του σχολικού βιβλίου. Πρόκειται για την πρόσκληση συμμετοχής των μαθητών/-τριών σε ένα προσφιλές παιχνίδι, της αναζήτησης ενός γνωστού σε αυτούς/ές ήρωα για αυτό και η ολοκλήρωση της «ανάγνωσης» της ιστορίας μπορεί να έχει νόημα για τους/τις μικρούς/-ές μαθητές/-τριες της τάξης. Ήρωας της ιστορίας γίνεται ένα μικρό «παπί», μια λέξη που στα πλαίσια του σεναρίου οι μικροί/-ές μαθητές/-τριες γνωρίζουν σε ποικίλα κειμενικά περιβάλλοντα και με διαφορετικά νοήματα. Ακολουθώντας τη λογική ενός γνωστού παιδικού βιβλίου του E.Hill *Πού είναι ο Σποτ* το μικρό παπί κινείται σε διάφορους χώρους, τους οποίους καλούνται οι μικροί μαθητές/τριες να ονομάσουν για να προχωρήσουν στον εντοπισμό του. Μόνο που αυτή τη φορά η εμπλοκή τους στην αναζήτηση συμβάλλει ταυτόχρονα στην εξοικειώσή τους με τη χρήση του Η/Υ (του ποντικιού, του πληκτρολογίου) και των δυνατοτήτων μετακίνησης μεταξύ των διαφανειών μιας παρουσίασης. Σε επόμενη παιγνιώδη δραστηριότητα -με πρόσχημα τον εντοπισμό κάποιων εικόνων που λείπουν- εξασκούν την παρατηρητικότητά τους ενώ παράλληλα κάνουν τα πρώτα βήματα γνωριμίας τους με τον γραπτό λόγο αλλά και με τον Η/Υ ως αντικείμενο αλλά και ως μέσο γραμματισμού.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Βασική επιδίωξη του σεναρίου είναι η δημιουργία μιας αίσθησης παιχνιδιού κατά την εμπλοκή των μικρών μαθητών/τριών με τις δραστηριότητες του. Από την εμπειρία τους κατά τη φοίτησή τους στο Νηπιαγωγείο είναι ήδη εξοικειωμένοι/-ες με παρόμοιες δραστηριότητες αφού στο χώρο αυτό το παιχνίδι αναγνωρίζεται ως εκπαιδευτικό και μαθησιακό μέσο ενώ κατά την είσοδό τους στο Δημοτικό Σχολείο

καλούνται να προσαρμοστούν «στη σοβαρότητα της ζωής» (Πανταζής 2001, 13) μαθαίνοντας να διαχωρίσουν τον χρόνο του παιχνιδιού (διάλειμμα) από αυτόν του μαθήματος.

Σε κείμενα που αφορούν την προσχολική εκπαίδευση, όπως αυτό του Οδηγού Εκπαιδευτικού για το Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου, (ΙΕΠ 2011, 130) υποστηρίζεται ότι «το παιχνίδι στα πλαίσια μιας οργανωμένης δραστηριότητας μπορεί να δώσει την ευκαιρία στα παιδιά να εκφραστούν, να προβληματιστούν και να διαχειριστούν συναισθήματα. Μια ευκαιρία όμως που στον χώρο του Δημοτικού σχολείου δεν φαίνεται να είναι αξιοποιήσιμη. Καθώς οι δραστηριότητες του σεναρίου αναφέρονται χρονικά στο πρώτο διάστημα γνωριμίας των μικρών μαθητών/-τριών με το νέο σχολικό περιβάλλον, η υιοθέτηση του παιχνιδιού μπορεί να αντιμετωπιστεί ως μια μεθοδολογική πρόταση γεφύρωσης του «χάσματος» που αρκετές φορές παρατηρείται ανάμεσα στο δημοτικό σχολείο και το νηπιαγωγείο (Βρυνηώτη 2000, 8). Άλλωστε, όπως έχει υποστηριχθεί, η ένταξή του παιχνιδιού στην καθημερινή διδασκαλία μπορεί να συμβάλει τόσο στην καλλιέργεια της δημιουργικής σκέψης των παιδιών όσο και της γλωσσικής τους έκφρασης (Ηλία & Ματσαγούρας 2006, 307), ενώ η κατάλληλη αξιοποίησή του μπορεί να αποκαλύψει τη δυναμική σχέση του με τον γραμματισμό (Σιβροπούλου & Χατζησαββίδης 2004, 124), στοιχεία που συνηγορούν στην υιοθέτησή του σε ένα σενάριο για τη διδασκαλία του μαθήματος της Γλώσσας στην Α΄ Τάξη του Δημοτικού Σχολείου.

Η επιλογή αυτή συνδυάζεται με την πρόταση εξοικείωσης των μικρών παιδιών με τα νέα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα πρακτικής γραμματισμού –που προσφέρει η χρήση των ΤΠΕ– τα οποία αντιπαραβάλλονται συνήθως με τις μονότονες και αποκρουστικές διδακτικές πρακτικές, καθώς μπορούν να εξασφαλίσουν έναν ευχάριστο τρόπο κατάκτησης της μάθησης (Κουτσογιάννης 2011, 96).

Ένα άλλο στοιχείο που χαρακτηρίζει τις επιλογές του σεναρίου αφορά την αξιοποίηση των εικόνων από την καθημερινότητα των παιδιών. Αυτή γίνεται με σκοπό την παρακίνηση της προφορικής τους έκφρασης, ενώ παράλληλα η

αξιοποίηση των ΤΠΕ συμβάλλει στην εξοικείωση των μικρών παιδιών με τη χρήση πολυτροπικών κειμένων (με συνδυασμό ήχου, κειμένου και εικόνας) και με τους νέους τρόπους παρουσίασης του γραπτού λόγου (Χατζησαββίδης 2003).

Όσον αφορά τις δράσεις εμπλοκής των μαθητών/-τριών με μορφές του γραπτού λόγου ακολουθούνται οι αρχές του αναδυόμενου γραμματισμού και της επικοινωνιακής χρήσης της γλώσσας, βασική προτεραιότητα της οποίας αποτελεί η καλλιέργεια, η διεύρυνση και ο εμπλουτισμός της γνώσης και της διαίσθησης που ήδη κατέχουν οι μαθητές/-τριες ως προς τη γλώσσα (Χαραλαμπίδης & Χατζησαββίδης 2001, 64). Επιπλέον, οι παραπάνω δράσεις εμπλουτίζονται με μεθοδολογικές επιλογές και πρακτικές, όπως η συσχέτιση προφορικού-γραπτού λόγου, η απόδοση νοήματος σε γραπτά κείμενα και εικόνες και η αξιοποίηση του επιπέδου της φωνολογικής ενημερότητας των μαθητών/-τριών, προτάσεις που συναντώνται άλλωστε και στο σχολικό εγχειρίδιο (Καραντζόλα κ.ά. 2010, 8-12).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με το σενάριο επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες:

- να εξασκήσουν την παρατηρητικότητά τους αναγνωρίζοντας τη σχέση ανάμεσα σε εικόνες και κείμενα.
- να εξοικειωθούν με τη διαδικασία αναζήτησης συγκεκριμένων πληροφοριών από μικρά κείμενα και εικόνες και να αποκτήσουν ευχέρεια κατά τη μετακίνησή τους από το ένα σημειωτικό σύστημα στο άλλο.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Με το σενάριο επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες:

- να γνωρίσουν διαφορετικά κειμενικά είδη (αφίσα εκδήλωσης, διαφήμιση, είδηση, λογότυπο ιστοσελίδας) που πραγματεύονται το ίδιο αντικείμενο (τη λέξη «παπί») με διαφορετικό τρόπο·
- να εξασκήσουν τον προφορικό τους λόγο, εμπλουτίζοντας και διευρύνοντας το λεξιλόγιό τους·
- να διαπιστώσουν ότι κάθε αντικείμενο έχει και ένα όνομα·
- να γνωρίσουν τη δυνατότητα διαφοροποίησης του νοήματος μιας λέξης ανάλογα με το περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται (η λέξη *παπί* ως ονομασία πτηνού αλλά και ως μηχανή μικρού κυβισμού)·
- να συνειδητοποιήσουν ότι και ο προφορικός λόγος (με τη χρήση ηχητικών καταγραφών) αποτελεί κείμενο που βρίσκεται σε άμεση σύζευξη με εκδοχές του γραπτού λόγου (έντυπου και πολυτροπικού)·
- να εξασκηθούν στην ανάλυση και σύνθεση λέξεων και προτάσεων·
- να γνωρίσουν την εναλλακτική δυνατότητα χρήσης κεφαλαίων ή και πεζών γραμμάτων στη γραφή του ίδιου κειμένου (τίτλου βιβλίου/ενότητας)·
- να εξοικειωθούν με τη διαδικασία προφορικής περιγραφής αντικειμένων/εικόνων μέσω του εντοπισμού ομοιοτήτων και διαφορών ανάμεσά τους.

Γραμματισμοί

Με το σενάριο επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες:

- να γνωρίσουν διαισθητικά τη χρησιμότητα ενός αρχείου παρουσίασης (PowerPoint) για τη συστηματοποίηση και συγκέντρωση πληροφοριών γύρω από ένα θέμα·
- να γνωρίσουν τη λειτουργικότητα της εικόνας και του ήχου σε πολυτροπικά κείμενα·
- να εξασκηθούν στη αναζήτηση πληροφοριών μέσα από εικόνες, κείμενα και ήχους για την αντιστοίχιση μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου·

- να εξοικειωθούν με βασικές εντολές επεξεργασίας απλών λογισμικών, όπως είναι η μετακίνηση με drag & drop, η διαγραφή λέξης και εικόνας, η αναίρεση μιας εντολής, το άνοιγμα και η αποθήκευση ενός αρχείου.

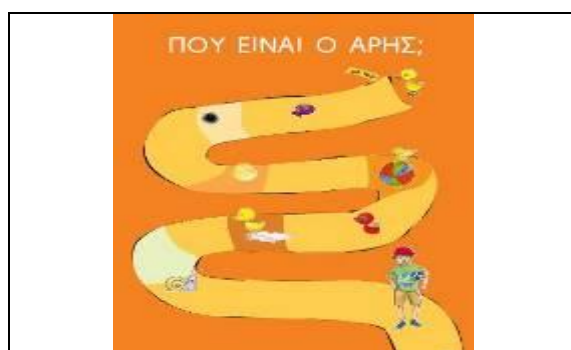
Διδακτικές πρακτικές

Ο/Η εκπαιδευτικός έχει τον ρόλο του συντονιστή της διαδικασίας, του υπεύθυνου για την ανάπτυξη συνεργατικού κλίματος και του διευκολυντή-διαμεσολαβητή ανάμεσα στις νέες τεχνολογίες και στους/στις μαθητές/-τριες της τάξης. Αυτοί/-ές βρίσκονται στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας και ενθαρρύνονται να αναλάβουν ενεργό ρόλο, βασιζόμενοι/ες στις προηγούμενες γνώσεις και δεξιότητές τους. Αν και η συγκεκριμένη χρονική «στιγμή» της εφαρμογής του σεναρίου δεν επιτρέπει την επιλογή της φθίνουσας καθοδήγησης για τους μικρούς μαθητές/τριες της τάξης (που πιθανόν να έχουν μικρή γνώση της χρήσης του Η/Υ αλλά και της αποκωδικοποίησης του γραπτού λόγου) η αυτονόμησή τους αποτελεί βασική προοπτική της συμμετοχής τους στις δραστηριότητες του σεναρίου.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η αρχική σελίδα της εισαγωγικής ενότητας με τίτλο «Πού είναι ο Άρης» αποτέλεσε την αφορμή για την ενασχόληση με τις δραστηριότητες του σεναρίου. Συγκεκριμένα ζητήθηκε από τους/τις μαθητές/-τριες της Α΄ Τάξης να αναφερθούν στα αντικείμενα που εικονίζονται σε αυτή και τη σχέση που έχουν με τον τίτλο της.

Στη συνέχεια παρουσιάστηκε με βιντεοπροβολή το [εξώφυλλο](#) του παιδικού βιβλίου «Πού είναι ο Σποτ» του οποίου ο τίτλος είναι παρόμοιος με τον τίτλο της 1^{ης} ενότητας του σχολικού εγχειριδίου της γλώσσας (Hill 2003, *Πού είναι ο Σποτ*;, Αθήνα: Ερευνητές) και έγιναν συγκρίσεις μεταξύ τους.²

Αξιοποιήθηκε ταυτόχρονα ένα βίντεο που διατίθεται στο [youtube](#), με την βοήθεια του οποίου παρουσιάστηκε το περιεχόμενο του βιβλίου (στην αγγλική του έκδοση). Η ενασχόληση των μικρών μαθητών/-τριών με στιγμιότυπα του βίντεο (διάρκειας 4.54') εστιάστηκε στον προσδιορισμό των χώρων στους οποίους κρύβεται ο ήρωας (το μικρό σκυλάκι) και στην επιβεβαίωση των σχετικών υποθέσεων εκ μέρους τους.³

² Ο/η εκπαιδευτικός της τάξης εστιάζει την προσοχή των μαθητών/τριών στο γεγονός ότι στην πρώτη εικόνα ήρωας είναι ο Άρης ενώ στο εξώφυλλο του παιδικού βιβλίου ένα μικρό σκυλάκι, το ερωτηματικό υποδηλώνει ότι κάποιον ψάχνουν και τα δύο κείμενα, στο πρώτο υπάρχει κεφαλαιογράμμη γραφή, ενώ στο δεύτερο η ερώτηση καταγράφεται με πεζά γράμματα.

³ Για αυτό και η αγγλική έκδοσή του κειμένου δε θεωρείται ότι θα δημιουργήσει ιδιαίτερες δυσκολίες στην προσέγγισή του, αφού στη φάση αυτή ενδιαφέρει η εικονογράφηση και η ιστορία που υπονοείται μέσα από αυτή.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η ανάγνωση του συγκεκριμένου βιβλίου (Hill 2003, *Πού είναι ο Σποτ;*, Αθήνα: Ερευνητές) αποτελεί πρόταση και των συγγραφέων του σχολικού εγχειριδίου (Καραντζόλα κ.ά. 2010, 36), χωρίς όμως να δίνεται σε αυτό σαφής περιγραφή του τρόπου αξιοποίησής του.

Μέσα από τις δραστηριότητες του σεναρίου, το συγκεκριμένο βιβλίο αλλά και τα σχετικά βίντεο από το διαδίκτυο δίνουν την αφορμή για τη δημιουργία μιας παρουσίασης, στην οποία συναντάται το κυρίαρχο μοτίβο που επικρατεί σε αυτά –η λογική των ερωταποκρίσεων– ενώ παράλληλα η αναζήτηση ενός άλλου ήρωα (που στην προκειμένη περίπτωση είναι ένα μικρό «παπί») δίνει την ευκαιρία μεταφοράς και αναπλαισίωσης των πρώτων κειμένων που γνωρίζουν οι μικροί μαθητές/τριες της τάξης μέσα από την εμπλοκή τους με τις εισαγωγικές δραστηριότητες του σχολικού εγχειριδίου. Στη συνέχεια η εμπέδωση των πρώτων αυτών μικρών κειμένων (αναγνώριση, εντοπισμός, ανάγνωση και αποκωδικοποίησή τους) επιδιώκεται με την αξιοποίηση και άλλων παρουσιάσεων αλλά και αρχείων εννοιολογικής χαρτογράφησης.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Τόσο το υλικό των δραστηριοτήτων όσο και η οργάνωση της διδακτικής πρότασης στηρίζεται στη χρήση και αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η ύπαρξη του

Η/Υ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Μέσα από την εμπλοκή των παιδιών με τις δραστηριότητες του συγκεκριμένου σεναρίου επιδιώκεται η οικοδόμηση γνώσεων που αφορούν στη χρήση του Η/Υ και η εξοικείωση των μικρών μαθητών/τριών με τις νέες τεχνολογίες και τις δυνατότητες που αυτές προσφέρουν (σε πρώτο στάδιο επιχειρείται η εξάσκησή τους στη χρήση του «ποντικιού», στη μετακίνηση/ή στη διαγραφή εικόνας και πλαισίου κειμένου, στη χρήση του πληκτρολογίου και υπερσυνδέσεων, το άνοιγμα και την αποθήκευση αρχείου).

Κείμενα

Εξώφυλλο βιβλίου *Πού είναι ο Σποτ*; (E. Hill, Αθήνα: Ερευνητές, 2003).

Κινούμενα σχέδια από το βιβλίο *The Adventures of Spot. From the book by Eric Hill, Where's spot*, Scridts: David McKee, Voices: Jane Horrocks, Music: Kick Production, Duncan Lamont, που διατίθεται στο [youtube](#)

[Βίντεο](#) της ανάγνωσης ορισμένων σελίδων από το βιβλίο «Πού είναι ο Σποτ» (E. Hill. Αθήνα: Ερευνητές, 2003).

Πρόσβαση στο διαδίκτυο για τη δημιουργία των αρχείου παρουσίασης με εικόνες που παραπέμπουν στη χρήση της λέξης «παπί» σε μια [αφίσα](#) εκδήλωσης με θέμα μια έκθεση μηχανών, μια [διαφήμιση](#) μηχανής μικρού κυβισμού, στο [λογότυπο](#) μιας ιστοσελίδας και στο κείμενο μιας [είδησης](#).

Εικόνες και κείμενα από την 1^η ενότητα του σχολικού εγχειριδίου, ΓΛΩΣΣΑ Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ, Γράμματα Λέξεις Ιστορίες, 1^ο τεύχος, σσ. 9-19, Βιβλίο του Μαθητή, Καραντζόλα, Κύρδη, Σπανέλλη & Τσιαγκάνη. Προεκτυπωτικές Εργασίες: ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ,

Πρόσβαση στο διαδίκτυο για τη δημιουργία των αρχείου παρουσίασης με εικόνες για [θάλασσα](#), [κουβαδάκι](#), για [παπί](#), [πίτα](#), [πόπια](#), [πίπα](#), [πατάτα](#) και [πένα](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

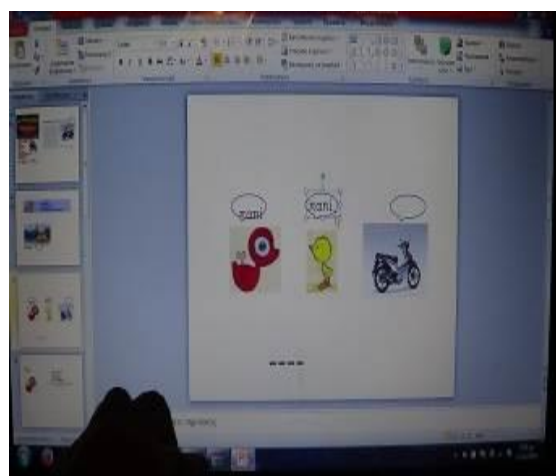
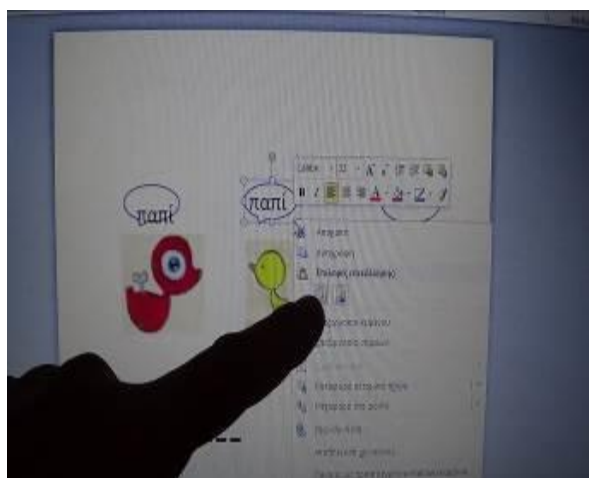
1η & 2η διδακτική ώρα

Η εφαρμογή του σεναρίου ξεκίνησε μετά την επεξεργασία και την ολοκλήρωση των μαθημάτων της 1ης εισαγωγικής ενότητας «Πού είναι ο Άρης» λειτουργώντας ως μια μορφή επανάληψης. Αρχικά η εκπαιδευτικός ζήτησε από τα παιδιά να ανοίξουν το αρχείο διαφανειών (Powerpoint) με τίτλο «Τι είναι;» (Ti_einai) στο οποίο παρουσιάζεται η χρήση της λέξης «παπί» σε διαφορετικά επικοινωνιακά πλαίσια από αυτά που συναντώνται στο σχολικό εγχειρίδιο. Συγκεκριμένα, τόσο στο Βιβλίο του Μαθητή όσο και στο Τετράδιο Εργασιών επαναλαμβάνεται η εικόνα των μικρών αυτών πτηνών, συνοδευόμενη τη συλλαβή «πι πι», την οποία καλούνται να αναγνωρίσουν και να αντιγράψουν. Στις διαφάνειες που περιέχει το αρχείο παρουσίασης κλήθηκαν οι μαθητές/-τριές της να εντοπίσουν τη λέξη *παπί* και να επιχειρηματολογήσουν για την παρουσία της σε μια [αφίσα](#) εκδήλωσης με θέμα μια έκθεση μηχανών, μια [διαφήμιση](#) μηχανής μικρού κυβισμού, στο [λογότυπο](#) μιας ιστοσελίδας και στο κείμενο μιας [είδησης](#). Στη φάση αυτή ο/η εκπαιδευτικός της τάξης λειτούργησε ως το πρότυπο αναγνώστη που καθοδηγώντας τα παιδιά στην αποκρυπτογράφηση της σχέσης μεταξύ της συγκεκριμένης λέξης και των εικόνων που τη συνοδεύουν.

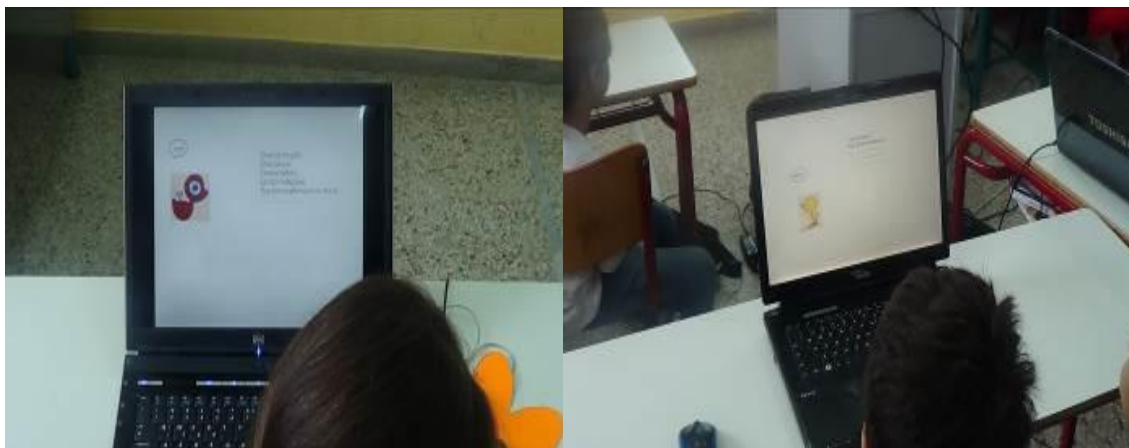

Η τρίτη διαφάνεια της παρουσίασης παρακίνησε τους/τις μαθητές/-τριες της τάξης να αντιστοιχίσουν τη λέξη *παπί* με εικόνες που παραπέμπουν στη χρήση της λέξης και που έχουν γνωρίσει μέχρι τώρα (όχι μόνο του κίτρινου πτηνού που συναντάται στο σχολικό βιβλίο και του κόκκινου παιδικού παιχνιδιού που υπάρχει στο ίδιο βιβλίο αλλά και στην εικόνα της μηχανής μικρού κυβισμού που είναι γνωστή ως «παπί»). Οι ομάδες των μαθητών χρησιμοποιώντας την λειτουργία αντιγραφή-επικόλληση συμπλήρωσαν την λέξη *παπί* στα κατάλληλα σημεία. Επιπλέον, με τον τρόπο αυτό οι μαθητές/-τριες της τάξης ήρθαν σε πρώτη –έστω διαισθητική– επαφή με τη διαφορετική –ακόμη και μεταφορική– χρήση μιας λέξης

Οι επόμενες διαφάνειες της παρουσίασης ενέπλεξαν τους μαθητές στην περιγραφή των τριών παραπάνω εικόνων (πάνινο παπί, κανονικό παπί, μοτοσυκλέτα) με την υπαγόρευση των στοιχείων εκείνων που διαφοροποιούν το ένα «παπί» από το άλλο.

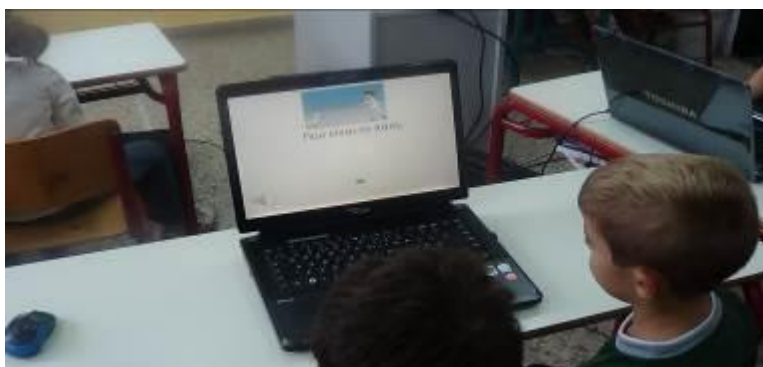

Στη συνέχεια παρουσιάστηκε στην ολομέλεια της τάξης το [βίντεο](#) της ανάγνωσης ορισμένων σελίδων από το βιβλίο «Πού είναι ο Σποτ». Η επεξεργασία του παραπάνω βίντεο αποτέλεσε την βάση για την ενασχόληση των μικρών μαθητών/τριών με το περιεχόμενο μιας παρουσίασης με τίτλο «Πού είναι το παπί» (Pou_einai_to_papi).

Το συγκεκριμένο αρχείο αξιοποιεί δυνατότητες του λογισμικού PowerPoint με τη χρήση υπερσυνδέσεων (ήχου και εικόνων που βοηθούν στην εξέλιξη της ιστορίας) και χρονισμού κίνησης. Παράλληλα ακολουθεί τη λογική του βιβλίου (χρήση ερωτοαποκρίσεων, επανάληψη γνωστών λέξεων και φράσεων) προκειμένου να εμπλέξει τους/τις μικρούς/-ές μαθητές/-τριες σε ένα ενδιαφέρον παιχνίδι «εικονικού κρυφτού», αναζήτησης ενός νέου ήρωα. Οι μικροί/-ές μαθητές/-τριες της Α΄ τάξης κλήθηκαν να διαβάσουν τα κείμενα που εμφανίζονται σε κάθε διαφάνεια και να προχωρήσουν στη συμπλήρωση φράσεων που ήδη γνωρίζουν από την προηγούμενη ενασχόλησή τους με τις δραστηριότητες του σχολικού βιβλίου. Στη φάση αυτή χρησιμοποιήθηκαν ως βοηθητικά στοιχεία, η ομοιομορφία που παρατηρείται μεταξύ των ερωτήσεων («Μήπως είναι πάνω στο τόπι»; «Μήπως είναι πάνω στον αχινό»; «Μήπως είναι πάνω στο πανί»; «Μήπως είναι πάνω στην πατάτα;») και των

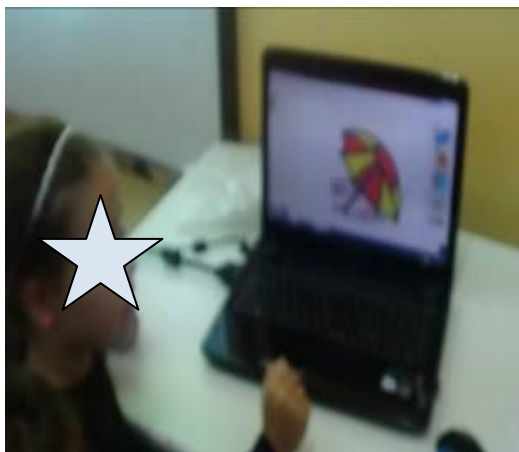
απαντήσεων («Όχι, δεν είναι πάνω στο τόπι». «Όχι, δεν είναι πάνω στον αχινό».⁴ «Όχι, δεν είναι πάνω στο πανί». «Ναι, είναι πάνω στην πατάτα») καθώς και η επανάληψη των ίδιων λέξεων

Καθώς οι φράσεις αυτές επαναλαμβάνονταν κατά την εναλλαγή της μιας διαφάνειας από την επόμενη της («Πού είναι το παπί;», «Μήπως...») στους/στις μικρούς/-ές μαθητές/-τριες της τάξης δόθηκε η ευκαιρία να συνειδητοποιήσουν τη σχέση ανάμεσα στον γραπτό και προφορικό λόγο (αφού τα κείμενα που παρουσιάστηκαν συνοδεύονταν και από την ηχητική τους απόδοση) και να «διαβάσουν» κάποιες από αυτές (μέσα από την εφαρμογή της ολικής προσέγγισης κατά την αποκωδικοποίηση τους ή και της επιστράτευσης των ήδη κατακτημένων φωνολογικών τους γνώσεων).⁵

⁴ Κατά την ενασχόληση της τάξης με το περιεχόμενο της συγκεκριμένης απάντησης κρίνεται σκόπιμο να προχωρήσουν οι μαθητές/τριες της τάξης -με βάση την ηχητική απόδοση της φράσης- στη διαπίστωση της απουσίας του τελικού -ς από τη λέξη αχινό, η οποία θα πρέπει να οδηγήσει στην απαλοιφή του συγκεκριμένου γράμματος από την πρόταση.

⁵ Για αυτό τον σκοπό επιλέχθηκε μια λέξη να μη συνοδεύεται από την ηχητική της απόδοση στη σχετική παρουσίαση (η λέξη *πίτα*).

Από την άλλη πλευρά κλήθηκαν να συμβάλουν με τη συμμετοχή τους στη συμπλήρωση των απαραίτητων βημάτων για τη συνέχεια της αναζήτησης. Έτσι κάθε φορά που επέλεγαν την ενεργοποίηση μιας υπερσύνδεσης και την εμφάνιση μιας απάντησης, παρακινούνταν να συμπληρώσουν τη λέξη (π.χ. πανί) που λείπει στην αντίστοιχη φράση, ακούγοντας παράλληλα και την ηχητική της απόδοση. Με τον τρόπο αυτό ενεπλάκησαν σε μια δραστηριότητα συμπλήρωσης μιας πρότασης με τη χρήση του πληκτρολογίου ή τη μετακίνηση ενός πλαισίου κειμένου⁶ ενώ παράλληλα εξοικειώθηκαν στην αντιστοίχιση εικόνων και λέξεων.

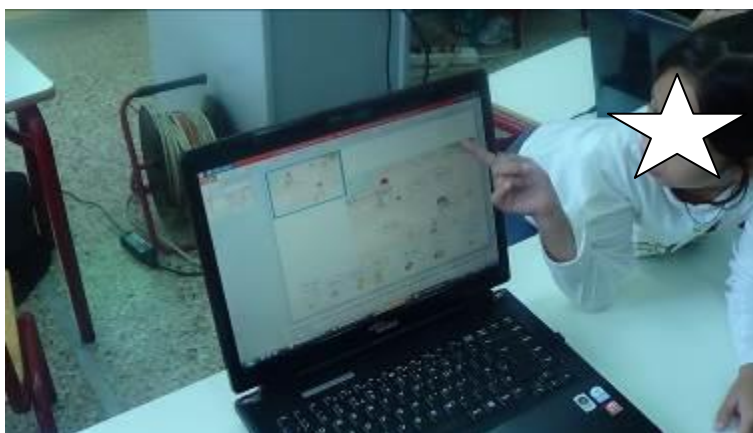
3η & 4η διδακτική ώρα

Η επόμενη δραστηριότητα στηρίχτηκε για ένα ακόμη αρχείο παρουσίασης Powerpoint, (Ti_leipei). Για την υλοποίηση της δραστηριότητας αξιοποιήθηκαν εικόνες του σχολικού βιβλίου (σελίδες 12-13, Βιβλίο του Μαθητή) από τις οποίες -με τη χρήση του Photoshop και την κατάλληλη επεξεργασία- έχουν αφαιρεθεί κάποια στοιχεία τους. Στη θέση τους έχουν τοποθετηθεί οι αντίστοιχες -με τις επιμέρους

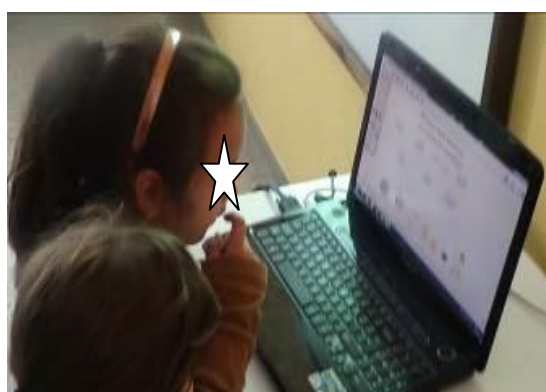
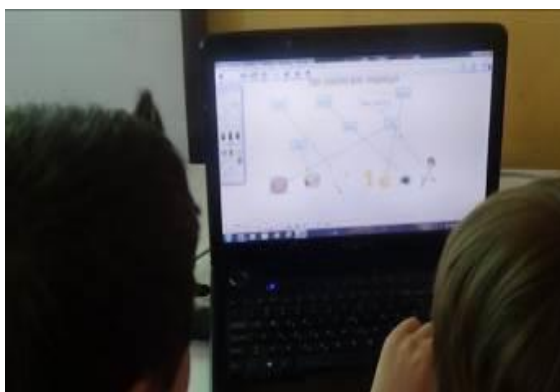
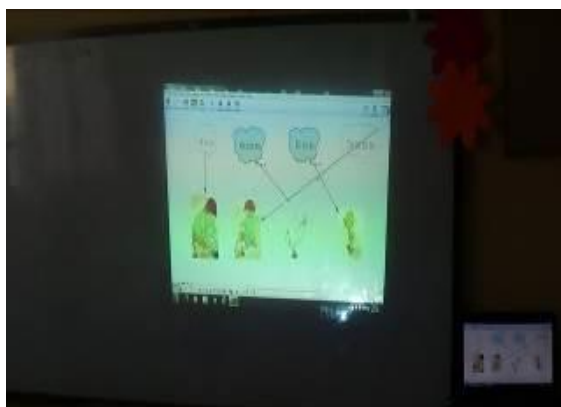
⁶ Στη διακριτική ευχέρεια του/της εκπαιδευτικού της τάξης έγκειται η αξιοποίηση μιας ή και των δύο επιλογών, η οποία θα αποφασιστεί με βάση την εμπειρία χρήσης του Η/Υ από τους/τις μαθητές/-τριες των και τις δυνατότητές τους.

αφαιρούμενες εικόνες-λέξεις, οι οποίες συνοδεύονται από την ηχητική τους απόδοση. Έτσι μέσα από το παιχνίδι της παρατήρησης οι μαθητές/-τριες της Α΄ τάξης θα παρακινήθηκαν να κατανοήσουν τη σχέση γραπτού-προφορικού λόγου αναγνωρίζοντας παράλληλα κάποιες λέξεις από αυτές που πραγματεύονταν στο σχολικό εγχειρίδιο. Επιπλέον, η τοποθέτηση των αντίστοιχων εικόνων που λείπουν δίπλα στα πλαίσια κειμένου βοήθησε στην εξοικείωση των μικρών μαθητών/-τριών με τη χρήση του ποντικιού (μετακίνηση με drag & drop, εν συνεχεία διαγραφή του πλαισίου κειμένου και του σχήματος) και τη γνωριμία τους με την εντολή της αναίρεσης αλλά της αποθήκευσης ενός αρχείου.

Η επόμενη δραστηριότητα έγινε και πάλι σε επίπεδο ομάδων, αφού η εμπειρία των μαθητών/τριών από τη συμμετοχή τους στις προηγούμενες δράσεις ήταν ιδιαίτερα επιτυχής και ευχάριστη. Οι μαθητές εξοικειώθηκαν πολύ εύκολα με το αρχείο εννοιολογικής χαρτογράφησης που τους παρακινούσε να αντιστοιχίσουν εικόνες και πλαίσια κειμένων. Πρόκειται στην ουσία για άσκηση εμπέδωσης των όσων είχαν διδαχθεί. Ταυτόχρονα με αυτή την αντιστοίχιση δόθηκε η δυνατότητα στα παιδιά να συσχετίσουν στοιχεία προφορικού και γραπτού λόγου μέσα από τη μεσολάβηση της εικόνας.

Στην εφαρμογή συμπεριλήφθηκε και μια δραστηριότητα η οποία στο συνταγμένο σενάριο περιλαμβάνονταν στην ενότητα «Άλλες εκδοχές». Οι μαθητές/-τριες με την βοήθεια του αρχείου παρουσίασης «Ρου_είναι_to_παρι_Drastiriotites» ενεπλάκησαν με ασκήσεις ανάλυσης και σύνθεσης των πρώτων λέξεων (όπως είναι η λέξη *παπί*)⁷ που συναντώνται στο βιβλίο. Στο αρχείο υπήρχε διαφορετικός χρονισμός κίνησης που βοήθησε τη συζήτηση στην τάξη, την προφορική έκφραση των υποθέσεων των μαθητών, τη γραφή κάποιων από τις προτάσεις τους στον πίνακα της τάξης και την τελική επαλήθευση των επιλογών τους.

⁷ Ακολουθώντας την ίδια λογική, ο/η εκπαιδευτικός της τάξης μπορεί να δημιουργηθούν παρόμοιες διαφάνειες και για τις άλλες λέξεις που συναντώνται στην πρώτη ενότητα του σχολικού βιβλίου.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

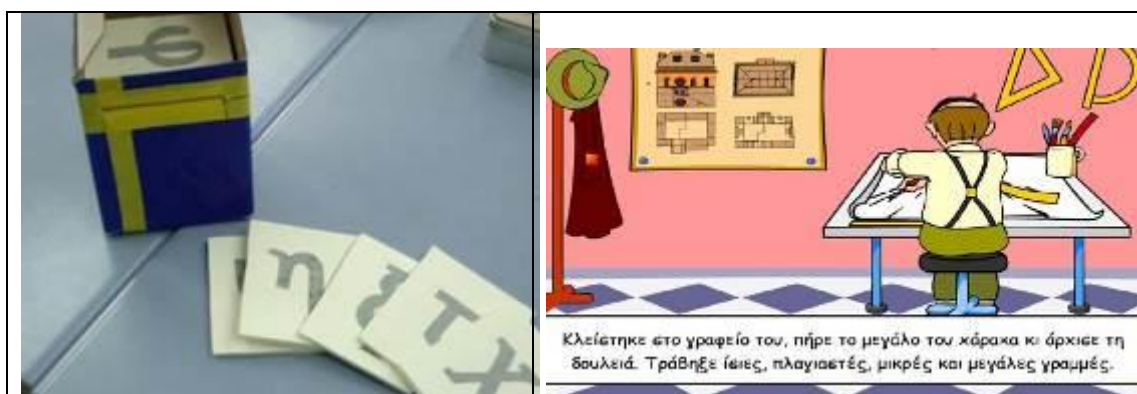
Στο συγκεκριμένο σενάριο δεν χρησιμοποιούνται Φύλλα Εργασίας. Εναλλακτικά προτείνεται η χρήση συνοδευτικού υλικού που στηρίζεται στη χρήση αρχείων παρουσίασης και εννοιολογικής χαρτογράφησης.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

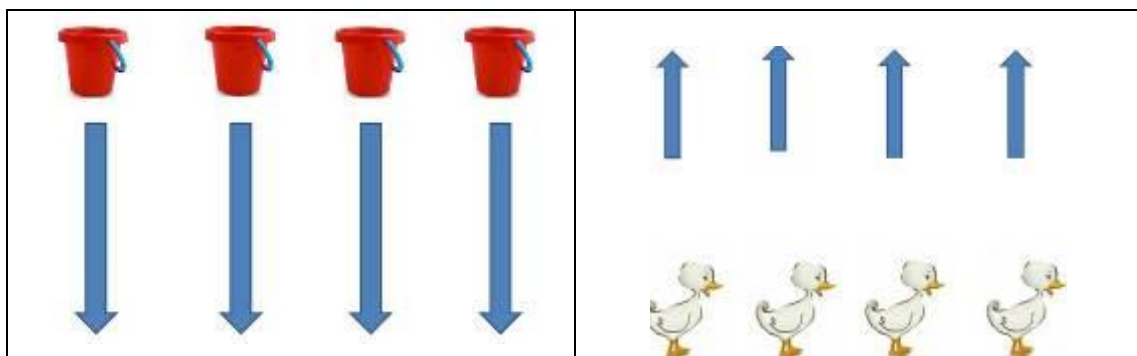
Οι δραστηριότητες του σεναρίου έχουν σχεδιαστεί έχοντας ως βασική επιδίωξη την προσφορά επιπλέον εναλλακτικού υλικού που μπορεί να συνοδεύει (ως συμπλήρωμα ή ως πρόταση αντικατάστασης) τις πρώτες δραστηριότητες του σχολικού βιβλίου. Παρά το γεγονός ότι βασική επιλογή κατά το σχεδιασμό του σεναρίου ήταν η μικρή του διάρκεια, αυτό θα μπορούσε να επεκταθεί με την χρήση προγραφικών ασκήσεων (PROGRAFKA_GRAMMES) που στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή (ενασχόληση με την εισαγωγική ενότητα του σχολικού βιβλίου) ίσως κριθεί αναγκαία για ορισμένους μαθητές/τριες. Έτσι παράλληλα με τη χρήση διαφόρων μεθόδων για τη μύηση των παιδιών όσον αφορά στη φορά των γραμμάτων (όπως είναι οι καρτέλες γραμμάτων που είναι φτιαγμένα από γυαλόχαρτο και οι ασκήσεις προγραφής, με την

αξιοποίηση του λογισμικού για τη Γλώσσα της Α΄-Β΄ Δημοτικού και ειδικότερα σε ό,τι αφορά τις κινήσεις της μαγικής γραμμούλας) έχει προβλεφθεί η συμπερίληψη στο συνοδευτικό υλικό του σεναρίου ενός αρχείου παρουσίασης (PowerPoint) το οποίο

εκμεταλλεύεται τη δυνατότητα χρονισμού κίνησης που προσφέρει το συγκεκριμένο λογισμικό προκειμένου να εξασκήσει τους μικρούς μαθητές/τριες στην κίνηση του χεριού τους προς τα κάτω, προς τα πάνω, την κίνηση της καμπύλης και τεθλασμένης γραμμής και του κύκλου.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η παιγνιώδης μορφή των δραστηριοτήτων του σεναρίου δημιούργησε ένα πολύ ευχάριστο πλαίσιο εμπλοκής των μικρών μαθητών/-τριών σε δράσεις γύρω από έναν ήρωα του οποίου η εικόνα αλλά και το όνομα(η λέξη *παπί*) έχουν κεντρικό ρόλο στην

1η ενότητα του σχολικού εγχειριδίου. Η κινητοποίηση των μαθητών ήταν ιδιαίτερα μεγάλη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτέλεσε η εμπλοκή στην όλη διαδικασία, μιας μαθήτριας με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές, η οποία σχεδόν πάντα εμφανίζει πολύ μεγάλη απροθυμία συμμετοχής. Αντιθέτως, κατά την υλοποίηση του παρόντος σεναρίου, για πρώτη φορά από την έναρξη του σχολικού έτους, δέχτηκε να συμμετάσχει σε όλες σχεδόν τις δραστηριότητες. Η χαρά του συγκεκριμένου παιδιού των υπολοίπων μαθητών και της εκπαιδευτικού ήταν απίστευτη!

Όλες οι φάσεις του σεναρίου υλοποιήθηκαν χωρίς κανένα πρόβλημα. Οι δραστηριότητες των αρχείων παρουσίασης και εννοιολογικής χαρτογράφησης ήταν απόλυτα συμβατές με το αναπτυξιακό επίπεδο των παιδιών. Υλοποιήθηκαν από όλους τους μαθητές δημιουργώντας συναισθήματα ικανοποίησης και επιτυχίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα παιδιά, για αρκετές μέρες μετά την εφαρμογή του σεναρίου, ζητούσαν επίμονα να επαναλάβουν τις δραστηριότητες των αρχείων παρουσίασης και εννοιολογικής χαρτογράφησης, γεγονός που υλοποιήθηκε.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βρυνιώτη, Π. 2000. Θεσμικός διαχωρισμός και συνεργασία μεταξύ Νηπιαγωγείου και Πρωτοβάθμιου Σχολείου στη Γερμανία και στην Ελλάδα. Εμπειρική-Συγκριτική προσέγγιση των απόψεων ελλήνων και γερμανών εκπαιδευτικών, Διδακτορική διατριβή, Αθήνα.

Ι.Ε.Π. 2011. Οδηγός Εκπαιδευτικού για το πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου. Διαθέσιμο στο [Διαδίκτυο](#) [15.10.2013].

Καραντζόλα, Ε., Κ. Κύρδη, Τ. Σπανέλλη & Θ. Τσιαγκάνη. 2007. *Γλώσσα Α΄ Δημοτικού: Γράμματα Λέξεις Ιστορίες*. Αθήνα: ΟΕΔΒ-Ελληνικά Γράμματα (Βιβλίο για τον δάσκαλο).

Κουτσογιάννης, Δ. 2011. *Εφηβικές πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού και ταυτότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Πανταζής, Σ. 2001. Η δήθεν σοβαρότητα της ζωής. *Σύγχρονο Νηπιαγωγείο* 24, 8-14.

Σιβροπούλου, Ε. & Σ. Χατζησαββίδης. 2004. Γραμματισμός και αυθόρμητες δραστηριότητες στο νηπιαγωγείο: Μια προκαταρκτική προσέγγιση. Στο Γλώσσα και γραμματισμός στη νέα χιλιετία, επιμ. Π. Παπούλια-Τζελέπη & Ε.Τάφα, 111-126.. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Χαραλαμπίδης, Α. & Σ. Χατζησαββίδης. 1997. *Η διδασκαλία της λειτουργικής χρήσης της γλώσσας: Θεωρία και πρακτική εφαρμογή*. Θεσσαλονίκη: Κώδικας.

Χατζησαββίδης, Σ. 2003. Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στο πλαίσιο των πολυγραμματισμών (προετοιμασία του κοινωνικού μέλλοντος των μαθητών). *Φιλολόγος* 113, 405-414.

Διαθέσιμο: http://users.auth.gr/sofronis/dimos_articles_pg05.html [15.10.2013].